

Õiguskantsler

Urmas Sule
Juhatuse esimees
SA Pärnu Haigla
ph@ph.ee

Teie nr
Meie 04.05.2026 nr 7-9/260994/2603706

Kontrollkäik sihtasutuse Pärnu Haigla psühhiaatrikliinikusse

Lugupeetud Urmas Sule

Õiguskantsleri nõunikud kontrollisid 30. jaanuaril 2026 sihtasutuse Pärnu Haigla psühhiaatrikliiniku (edaspidi: kliinik) tegevust ja patsientide elamistingimusi. Kontrollkäigust ette ei teatatud.

Nõunikega oli kontrollkäigul kaasas psühhiaatria ja kohtupsühhiaatria eriarst (edaspidi: psühhiaatriaekspert). Õiguskantsleri nõunikud ja psühhiaatriaekspert külastasid akuutravi-, ebastabiilse remissiooni ning depressiooni- ja ärevushäirete üksuseid, tegid ringkäigu kliiniku ruumides, tutvusid valikuliselt dokumentidega ning vestlesid kliiniku juhataja, töötajate ning ravil olevate patsientidega. Viimati kontrollis õiguskantsler kliinikut [2019. aasta novembris](#) ja [2016. aasta augustis](#).

Psühhiaatrikliinik asub Pärnu Haigla hoones eraldi sissepääsuga tiivas. Hoones on lift. Kliinikus osutatakse psühhiaatrilise abi teenust neljas üksuses. Üksustes on kokku 43 voodikohta, neist 9 akuutraviüksuses, 10 ebastabiilse remissiooni üksuses ning üldpsühhiaatria ja depressiooni- ja ärevushäirete üksustes kummaski 12 voodikohta. Kontrollkäigu ajal oli kliinikus ravil 40 patsienti. Akuutravi- ja ebastabiilse remissiooni üksustes oli nii tahtest olenematul ravil kui vabatahtlikul ravil viibivaid patsiente.

Akuutraviüksuses on päevasel ajal tööl kaks meditsiiniõde ja kaks hooldajat ning öösel üks õde ja kaks hooldajat. Ebastabiilse remissiooni üksuses töötavad ööpäev läbi üks õde ja üks hooldaja.

Üksustes on tegevustoad, kus tööpäeviti juhendab inimesi tegevusjuhendaja. Majas on ka päevakeskus, kus saab aega veeta. Kliiniku ühisruumides olid saadaval värsked ajalehed ja oli võimalus vaadata televiisorit. Patsiendid käivad jalutamas haigla hoovis, kus on puhkamiseks olemas varjualune ja pingid.

Hea on see, et SA Pärnu Haiglas on läbi viidud mitu siseauditit ohjeldusmeetmete rakendamise ja dokumenteerimise hindamiseks. Igal ohjeldamise juhul tuleb tagada, et arst jälgiks ohjeldatud patsienti kindla aja tagant.

Videovalvet võib kasutada ainult nende patsientide palatites, kes vajavad sellist valvet. Arsti otsus videovalve kasutamise vajaduse kohta tuleb selgelt dokumenteerida.

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

Rohkem tuleks tähelepanu pöörata patsientide elukeskkonna hubasemaks muutmisele. Palatiuste lukustumise vältimiseks tuleks leida töökindel lahendus, mitte kasutada käepäraseid võtteid.

Kui arst otsustab mõne patsiendi telefoni hoiule võtta, tuleks seda otsust patsiendi haigusloos detailsemalt selgitada. Kliinikus tuleks soodustada oma rõivaste kandmist.

Kirjaliku kaebuse esitamiseks peaks olema kirjepaber hõlpsalt kättesaadav, et patsiendid ei peaks seda kliiniku personalilt küsima.

Videovalve palatites

Kliinikus on valvekaamerad paigaldatud igasse palatisse ning töötajate sõnul olid kontrollkäigu ajal valvekaamerad kõigis palatites ka sisse lülitatud. Edastatavat pilti sai jälgida üksuste õepostides olevatelt monitoridelt. Videosalvestisi säilitatakse haigla serveris. Personali selgituste kohaselt on salvestisi võimalik vaadata raviarsti loal, muul juhul neile juurdepääsu ei võimaldata.

Kui patsient saabub kliinikusse ravile, siis allkirjastab ta patsiendi üldise teavitamise ja nõusoleku vormi.¹ Templiga on kantud vormile märge, et patsient kinnitab ühtlasi enda teavitamist videovalve olemasolust psühhiaatrikliinikus. Videovalve kasutamist on täpsustatud psühhiaatrikliiniku üksuste sisekordades.

Kontrollitud akuutravi ja ebastabiilse remissiooni üksuste kodukordades on ette nähtud, et osakonna ruumidesse on ohutuse tagamiseks paigaldatud valvekaamerad, mida kasutatakse vaid meditsiinilise näidustuse korral.² Kuna valvekaamerad töötasid kõigis palatites, siis tekkis kahtlus, et videovalvet rakendades ei lähtuta iga patsiendi individuaalsest ravivajadusest ning arsti otsust videovalve kasutamise vajaduse kohta ei dokumenteerita. Videovalve kasutamist põhjendas kliiniku personal eelkõige patsiendi ohutuse tagamise eesmärgiga.

Videovalve kasutamisel piiratakse [Eesti Vabariigi põhiseaduse \(PS\) §-s 19](#) sätestatud enesemääramisõigust, PS [§-s 26](#) sätestatud õigust eraelu puutumatusse. Videovalve pidevat kasutamist palatis tuleb käsitada ulatusliku isikuandmete, sealhulgas terviseandmete töötlemisena, millel peab alati olema selge õiguslik alus ja eesmärk.

Tervishoiuteenuse osutajale annab õiguse isikuandmeid, sealhulgas terviseandmeid kui eriliigilisi isikuandmeid töödelda tervishoiuteenuste korraldamise seaduse [§ 4¹](#). Tervishoiuteenuse osutamisel videovalve kasutamist seadused täpsemalt ei reguleeri. Kontrollkäigul osalenud psühhiaatriaekspert rõhutas, et kliinik on palatites rakendanud videovalvet põhjendamatult suures ulatuses. Samale probleemile juhtis tähelepanu ka õiguskantsler [2016.](#) ja [2019.](#) aastal tehtud kontrollkäikude kokkuvõtetes. Psühhiaatriaeksperti hinnangul ei saa pidevat videovalvet pidada põhjendatuks, kui seda rakendatakse nende patsientide suhtes, kes ei sea oma käitumisega ohtu ennast ega teisi.

Ka Andmekaitse Inspeksioon on asunud seisukohale, et ööpäevaringse videovalve vajalikkust ja kasutamise ulatust tuleb iga konkreetse patsiendi puhul eraldi hinnata. Videovalve sedavõrd

¹ SA Pärnu Haigla dokumentatsioonis tähisega VPH2.2.18.1-4.

² SA Pärnu Haigla psühhiaatrikliiniku akuutosakonna kodukord, loetelu punkt 1. SA Pärnu Haigla psühhiaatrikliiniku ebastabiilse remissiooni üksuse kodukord, loetelu punkt 1. Mõlemad ajakohastatud psühhiaatrikliinikus 2025. a.

ulatuslik kasutamine on inspektsiooni hinnangul lubatud vaid siis, kui patsient on endale ohtlik või kui ta on selgesõnaliselt ja vabatahtlikult videovalvega nõustunud.³

Patsiendi nõusolek ei ole vabatahtlik, kui ta ei ole valikutes sisuliselt vaba ning kui ta ei saa nõusoleku andmisest keelduda või seda tagasi võtta, ilma et see mõjutaks tema ravi saamise võimalust.⁴ Seda selgitas õiguskantsler kliinikule ka [eelmisel kontrollkäigul](#): vabatahtlikult ravile tulnud patsiendi videojälgimiseks antud nõusolek ei ole vabatahtlik, kui ravile pääsemise ühe tingimusena peab patsient nõustuma palati videojälgimisega ning kui valve vajadust inimesele ei põhjendata. Arvestamata ei saa jätta seda, et kui inimene vajab psühhiaatrilist ravi, ei pruugi ta ajutiselt aru saada enda antud nõusoleku tähendusest.

CPT on soovitanud hoiduda psühhiaatrilist ravi saavate patsientide palatites videovalve süstemaatilisest kasutamisest. Videovalve ei peaks ohtlikus olukorras asendama personali kohalolu. Videovalve kasutamine peab tuginema individuaalsele ohuhinnangule ja selle jätkuvat vajadust tuleb regulaarselt uuesti hinnata.⁵

Palun kliinikul tagada, et palatites kasutatakse videoalvet üksnes nende patsientide palatites, kus see on vajalik. Arsti otsus videovalve kasutamise vajaduse kohta tuleb selgelt dokumenteerida.

Ohjeldusmeetmete rakendamine

Hea on see, et SA Pärnu Haigla on psühhiaatrikliinikus läbi viinud siseauditeid ohjeldusmeetmete rakendamise ja dokumenteerimise kohta (2022. ja 2025. aastal). Regulaarsed siseauditid võimaldavad hinnata kontrollisüsteemide tõhusust ja jälgida, et psühhiaatrilisel ravil viibivate inimeste põhiõigused oleksid paremini kaitstud.

Ohjeldamise registri andmete kohaselt oli 2025. aastal vaja patsiente ohjeldada 26 korral. Sealjuures ei kestnud ohjeldamine ühelgi juhul üle 24 tunni. Kontrollkäigul osalenud eksperdi hinnangul on kliinikus rakendatud ohjeldamist silmatorkavalt harva, võttes arvesse seda, kui tõsiste psüühiliste häiretega patsiendid ravil viibivad. Personali on õpetatud kasutama rahustamisvõtteid.

Arst peab pärast ohjeldamise kohta otsuse tegemist regulaarselt hindama, kas ohjeldamiseks on jätkuvalt vajadus olemas. [Sotsiaalministri määrusega](#) on ette nähtud, et ohjeldamise jätkamist põhjendava arsti hinnang tuleb dokumenteerida vähemalt iga nelja tunni tagant, senikaua kui ohjeldusmeetmet rakendatakse. Kontrollitud dokumentidest ilmnes, et 24. augustil 2025. a oli arst patsiendi H. E. ohjeldamise käigus patsienti uuesti kontrollinud viie tunni möödumisel ohjeldamise algusest.

Ohjeldamisega piiratakse väga ulatuslikult inimese vabaduspõhiõigust (PS § 20). [PS § 20 lõike 2 punkti 5](#) kohaselt võib endale või teistele ohtlikult vaimuhaigusega inimeselt vabaduse võtta vaid seadusega määratud tingimustel, sealhulgas tuleb tagada arstlik jälgimine (psühhiaatrilise abi seadus [§ 14¹ lg 2](#)).

Palun kliinikul tagada, et patsiendi ohjeldamisel järgitaks alati kehtestatud nõudeid.

³ Andmekaitse Inspektsioon. [Juhend kaamerate kasutamise kohta](#), lk 20.

⁴ Vaata [Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus \(EL\) 2016/679, 27. aprill 2016, füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta \(isikuandmete kaitse üldmäärus\)](#), põhjenduspunktid 42 ja 43.

⁵ CPT 2022. aasta [Portugali](#) visiit, p 81; CPT 2019. a [Bosnia ja Hertsegoviina](#) visiit, p 119.

Mobiiltelefonide kasutamine

Akuutravi- ja ebastabiilse remissiooni üksuste patsiendid rääkisid õiguskantsleri nõunikele, et mobiiltelefone nad üldjuhul enda juures hoida ei saa. Kliiniku töötajad selgitasid, et mobiiltelefoni kasutamist piiratakse. Patsientide sidevahendite kasutamise piirangud dokumenteerib haigla infosüsteemis kas õde või arst. Arst võib anda suusõnalise korralduse ka telefoni teel ja sellisel juhul kannab õde korralduse ravipäevikusse. Infosüsteemi kantud märkused olid napid, selgeid põhjendusi ei olnud lisatud.

Kliiniku kehtestatud akuutraviüksuse ja ebastabiilse remissiooni üksuse sisekorra⁶ kohaselt tuleb patsientidel anda oma raha, mobiiltelefonid, dokumendid ja väärtesemed personali kätte hoiule. Esemete hoiuleandmise kohta peetakse arvestust.

Õiguskantsler on varem öelnud, et kui patsiendi telefoni kasutamist mingil põhjusel piiratakse, tuleb seda otsust tingimata patsiendile selgitada ja selleks peavad olema kehtestatud kindlad reeglid.⁷ CPT on pidanud vajalikuks, et psühhiaatria haigla patsientidel lubataks mobiiltelefoni kasutada iga päev, isegi kui see nõuab järelevalvet. Igasugune sidevahendite piiramine peaks olema erandlik ja põhinema arsti selgel kirjalikul otsusel, milles on antud ka hinnang, kuidas telefoni kasutamine kahjustab patsiendi tervist, seab teda või kaaspatiente ohtu või tekitab turvariski.⁸

Palun jälgige, et sidevahendite kasutamist ei piirataks arsti põhjendatud otsuseta. Piirangut seadev arsti otsus tuleks patsiendi haigusloos dokumenteerida ja lisada üksikasjalikum selgitus. Peab meeles pidama, et selline piirang vajab regulaarset ülevaatamist. Palun täiendage vastavalt ka iga üksuse sisekorda.

Elamistingimused

Üksuste üldruumides oli vähe hubasust loovaid elemente: akuutraviüksuse ühisruumi seina kaunistas loodusmotiiviga maaling ja ebastabiilse remissiooni üksuse ühisruumi oli toodud toataim. Üksuste palatid olid küll puhtad, kuid askeetliku sisustusega.

Mitmes akuutraviüksuse palatis puudus [nõuetekohane](#) kohtvalgusti. Sellele juhtis õiguskantsler tähelepanu ka oma [eelmisel kontrollkäigul](#). Palatites ei olnud lukustatavaid kappe isiklike asjade hoidmiseks, mistõttu peavad patsiendid oma väärtasjad sisekorra kohaselt andma valvepersonali kätte hoiule.

Kontrollkäigul osalenud psühhiaatriaekspert rõhutas, et üksuste ühisruumid ja eeskätt akuutravi palatid tuleks hubasemaks teha. Sellest rääkisid ka patsiendid. Kodusema keskkonna saab luua ka psühhootilises seisundis patsientidele. CPT on oma [standardites](#) (p 34) ja kontrollkäikudel⁹ rõhutanud, et psühhiaatria haiglates tuleb tagada sellised elamistingimused, mis aitavad patsientidel end paremini tunda ja soodustavad tervenemist. Kliiniku praegused elamistingimused seda eesmärki endiselt ei täida.

Palun leidke võimalus akuutravi- ning ebastabiilse remissiooni üksuste ruumide sisustust täiendada ja muuta palatid kodusemaks.

⁶ Vt viide 2.

⁷ Õiguskantsleri 6. veebruari 2024. a kontrollkäik [SA Ahtme Haigla akuut- ja subakuutraviosakonda](#), lk 8.

⁸ CPT 2023. aasta [Bulgaaria](#) visiit, p 47.

⁹ CPT 2023. aasta [Bulgaaria](#) visiit, p 23.

Liikumisvabaduse tagamine vabatahtlikul ravil

Kliinikus kasutatakse elektroonset lukustussüsteemi, mis võimaldab palatite ukсед sulgeda automaatselt kindlal kellaajal. Üksustes oli mõnele palatiuksele asetatud käterätikud. Õiguskantsleri nõunikele selgitati, et kui käterätik on ukse vahel, siis uks ei lukustu. Kuna käterätikut on hõlbus eemaldada, võib tekkida olukord, kus patsient jääb palatisse luku taha. Kui vabatahtlikult ravil olev patsient jääb palatisse või üksusesse luku taha, piiratakse õigusvastaselt tema liikumisvabadust.

[Põhiseaduse § 20 lõike 2 punkt 5](#) lubab psüühikahäirega inimese liikumisvabadust piirata ainult seaduses sätestatud tingimustel. See on lubatud ainult tahtest olenematu psühhiaatrilise ravi ([PsAS § 11](#)) või sundravi ([karistusseadustiku § 86](#)) osutamisel. Seadus ei näe ette muud võimalust psüühikahäirega inimese liikumisvabaduse piiramiseks.

Vabatahtlikult ravil olevatele patsientidele peab olema tagatud liikumisvabadus. Palun leidke palatiuste lukustumise vältimiseks senisest töökindlam lahendus.

Rõivad

Patsiendid kannavad ravil olles valdavalt haigla antud rõivaid. Mõni patsient arvas, et kliinikus ravil olles ei ole patsiendil üldse võimalik oma rõivaid kanda. Töötajad selgitasid, et oma rõivaste kandmist haiglas ei soosita. Akuutraviüksuse ja ebastabiilse remissiooni üksuse sisekord näeb ette, et patsientidel on haiglas viibimise ajal võimalik kanda haigla antud rõivaid. Patsientidel pole haiglas võimalik oma rõivaid pesta ega kuivatada.

CPT on mitmel korral öelnud, et psühhiaatriaiglatel tuleks julgustada patsiente oma riideid kandma.¹⁰ See aitab tugevdada inimeste identiteeti ja enesehinnangut ning seeläbi soodustada paranemist.¹¹ Hea lahendus oleks, kui patsientidel oleks võimalus kohapeal oma rõivaid ise pesta. Selleks võiks osakonda muretseda pesumasina.

Palun ravil viibivatele patsientidele võimaldada soovi korral isiklike rõivaste kandmine.

Kaebuste ja tagasiside esitamine

Kliinik on järginud õiguskantsleri [eelmisel kontrollkäigul](#) antud soovitusi anda inimestele hõlpsam võimalus oma tagasiside postitamiseks. Postkasti ava on ehitatud õeposti seinasse. Töötajad selgitasid, et kirjapaberit peavad patsiendid siiski küsima õdedelt.

Haiglale saab tagasisidet anda ka sihtasutuse Pärnu Haigla kodulehe kaudu, selleks on kodulehele välja pandud vastav [vorm](#). Olukorras, kus patsiendil piiratakse sidevahendite kasutamist, on paberil kaebuse esitamine ainus efektiivne võimalus kirjalikku tagasisidet anda. Seetõttu peaks olema kirjapaber patsientidele hõlpsalt kättesaadav, et nad ei peaks seda kellegi käest küsima.

CPT on [standardites](#) (p 53) rõhutanud, et väärkohtlemise ennetamiseks on väga oluline anda patsiendile võimalus esitada raviastutusele või sõltumatule organile kaebusi. Kinnises asutuses

¹⁰ CPT 2023. aasta [Bulgaaria](#) visiit, p 23; CPT 2022. aasta [Horvaatia](#) visiit, p 147; CPT 2021. aasta [Serbia](#) visiit, p 136.

¹¹ CPT 2023. aasta [Bulgaaria](#) visiit, p-d 22 ja 23.

võib efektiivne kaebuste menetlemine aidata ennetada väärkohtlemist. Kaebuse esitamine peab olema tehtud patsiendile lihtsaks, usaldusväärseks ja turvaliseks.

Palun kliinikul tagada, et kaebuste esitamiseks oleks kirjpaber patsientidele hõlpsalt kättesaadav.

Ootan Teie seisukohta võimaluse korral hiljemalt 08.06.2026.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise